

11

**Експертний висновок до проекту Закону України
«Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо
залучення приватних інвесторів для вирішення проблеми дефіциту
місць у дитячих садочках та школах»
(реєстраційний номер 2595 від 13.12.2019)**

Проектом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо залучення приватних інвесторів для вирішення проблеми дефіциту місць у дитячих садочках та школах» (далі – законопроект) пропонується шляхом внесення змін до статті 81 Закону України «Про освіту» передбачити пільгові умови надання державного та комунального нерухомого майна для розміщення закладів дошкільної та середньої освіти.

Як зазначається у пояснювальній записці до законопроекту, його прийняття надасть змогу «без капітальних інвестицій з державного та місцевих бюджетів розпочати швидкий розвиток дошкільної та шкільної інфраструктури за рахунок приватних інвестицій».

Результати аналізу положень законопроекту та обґрунтувань у пояснювальній записці до нього показують таке.

Статтею 81 Закону України «Про освіту», до якої запропоновано внести зміни, врегульовано питання державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки.

Як зазначено у пояснювальній записці, законопроект розроблено «з урахуванням нормативно-правової бази, яку визначають Закон України «Про освіту»; Закон України «Про оренду державного та комунального майна»; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Потрібно зазначити, що правові засади державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки визначені Конституцією України, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про державно-приватне партнерство», Законом України «Про освіту», іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Норми Закону України «Про оренду державного та комунального майна» не поширюються на відносини державно-приватного партнерства. Так, відповідно до вимог частини четвертої статті 7 Закону України «Про державно-приватне партнерство» на об'єкт державно-приватного партнерства протягом строку дії договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, не поширюється законодавство України про оренду державного та комунального майна, а також законодавство України, що регулює порядок списання такого майна. Умови передачі зазначених об'єктів в оренду та порядок його списання регулюються договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства.

Відповідно до вимог частини шостої статті 2 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 03 жовтня 2019 року

№ 157-IX (вводиться в дію з 01.02.2020) відносини користування приватним партнером державним, комунальним майном та майном, що належить Автономній Республіці Крим, створеним або придбаним цим приватним партнером на виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, після переходу права власності на таке майно до держави, територіальної громади чи Автономної Республіки Крим регулюються Законом України «Про державно-приватне партнерство».

Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки здійснюється на основі договорів між органами державної влади та приватними партнерами, які укладаються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. (Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку укладення договорів між органами державної влади та приватними партнерами щодо державно-приватного партнерства у сфері освіти» розробляє Міністерство освіти і науки України згідно із затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 06 грудня 2018 року № 1350 Планом діяльності Міністерства освіти і науки України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки України, з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік).

Крім того, потрібно зауважити, що у сферах дошкільної та шкільної освіти діє окреме спеціальне законодавство.

Частиною третьою статті 81 Закону України «Про освіту» визначено основні напрями реалізації державно-приватного партнерства у сфері освіти, зокрема: спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які провадять освітню діяльність; утворення та/або спільне фінансування і розвиток баз практичної підготовки; утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі існуючих закладів освіти; розроблення і розвиток сучасних технологій освіти, навчання; професійно-практична підготовка; запровадження спільних програм фінансування підготовки фахівців тощо; здійснення заходів щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти та здобувачів освіти.

Законопроектом запропоновано доповнити частину третю статті 81 новим абзацом такого змісту:

«пільгові умови надання в оренду державного та комунального нерухомого майна (будівлі, споруди, приміщення) для розміщення закладів дошкільної та загальної середньої освіти».

Потрібно зазначити, що надання в оренду нерухомого майна з метою розміщення закладів освіти за своїм змістом не є напрямом реалізації державно-приватного партнерства.

Відповідно до вимог частини першої статті 5 Закону України «Про державно-приватне партнерство», яка визначає форми здійснення державно-приватного партнерства, у рамках здійснення державно-приватного

партнерства відповідно до цього Закону та інших законодавчих актів України можуть укладатися концесійний договір; договір управління майном (виключно за умови передбачення у договорі, укладеному в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційних зобов'язань приватного партнера); договір про спільну діяльність; інші договори.

- Договір оренди не є окремою формою здійснення державно-приватного партнерства.

Таким чином, внесення запропонованої зміни до закону не матиме наслідком капітальних інвестицій з державного та місцевих бюджетів з метою швидкого розвитку дошкільної та шкільної інфраструктури за рахунок приватних інвестицій, отже, зміст зміни не відповідає меті створення законопроекту.

Законопроектом також запропоновано доповнити статтю 81 Закону України «Про освіту» новою частиною сьомою такого змісту:

«7. В межах кожного первинного суб'єкта місцевого самоврядування відповідний орган місцевого самоврядування визначає не менше одного об'єкта з наявного в його власності комунального нерухомого майна (будівлі, споруди, приміщення), який придатний для розташування та функціонування закладів дошкільної освіти та передають його в оренду за плату розміром в одну гривню на рік строком не менше ніж на п'ять років.

Орендарем такого об'єкту може бути суб'єкт господарювання або фізична особа-підприємець, якого конкурсною комісією органу місцевого самоврядування буде визначено переможцем та який гарантує початок функціонування закладу дошкільної освіти не пізніше ніж за один рік з моменту укладення договору оренди в порядку, визначеному законодавством про оренду державного та комунального майна».

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, зокрема, що «розпорядники комунального майна у Києві та деяких інших містах вже практикують передачу приміщень (будівель) комунальної власності в оренду за 1 гривню, вирішуючи це на рівні рішень органів місцевого самоврядування. Разом з тим, є суб'єкти, які не реалізують таку можливість через відсутність прямих законодавчих норм, які б передбачали такі пільгові можливості».

Також зазначено, що законопроектом передбачено «в межах кожного первинного суб'єкта місцевого самоврядування відповідний орган місцевого самоврядування визначає не менше одного об'єкта з наявного в її власності комунального нерухомого майна (будівлі, споруди, приміщення), які придатні для розташування та функціонування закладів дошкільної освіти на пільгових умовах; річна вартість оренди такого об'єкту на пільгових умовах складає одну гривню на рік; суб'єкт господарювання або фізична особа-підприємець, який визначений орендарем, має гарантувати початок функціонування закладу дошкільної освіти не довше ніж за один рік з моменту укладення договору оренди».

Стосовно застосування пільгової орендної плати потрібно зауважити таке.

Передача в оренду майна, що належить до комунальної власності, здійснюється відповідно до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» з урахуванням вимог Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших нормативно-правових актів.

Частиною п'ятою статті 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», зокрема, передбачено, що органи місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальних громад відповідно до закону здійснюють правоможності щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності.

Згідно зі статтею 71 вказаного закону територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування самостійно реалізують надані їм повноваження.

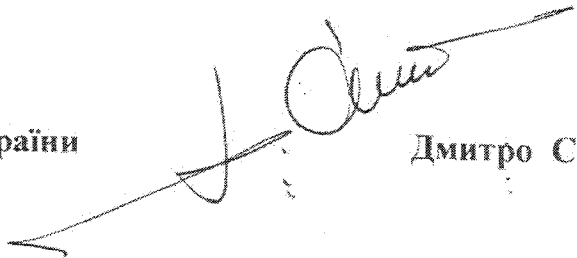
У свою чергу органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених законом (частина друга статті 71 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Частиною другою статті 17 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» від 03 жовтня 2019 року № 157-IX (вводиться в дію з 01.02.2020) визначено, що в разі передачі майна в оренду без проведення аукціону орендна плата визначається відповідно до Методики розрахунку орендної плати, яка затверджується Кабінетом Міністрів України щодо державного майна та представницькими органами місцевого самоврядування – щодо комунального майна.

Таким чином, органи місцевого самоврядування наділені достатніми повноваженнями стосовно належного їм майна, зокрема щодо встановлення пільгових орендних ставок у розмірі 1 гривня на рік для навчальних закладів.

З огляду на зазначене, наразі немає потреби в окремому законодавчому регулюванні зазначеного питання.

Голова Фонду
державного майна України

Дмитро СЕННИЧЕНКО